

**Tamanut ammasumik tusarniaanerni ammanerunissap qulakkeerneqarnissaanik
Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartuni aalajangiiffigisassatut
siunnersuut. Minnerpaamik tusarniaanernut najoqqutassanik tamanit
pissarsisinnaanissaat qulakkeerneqassaaq.**

pillugu

siunnersuutip aappassaaneerneqarnerani

Inatsisinut Ataatsimiititaliap

ISUMALIUTISSIISUTAA

Inatsisinut Ataatsimiititaliap suliarinninnermini uku inuttarai:

Inatsisartunut ilaasortaq Anders Olsen, Siumut, Siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Sofia Geisler, Inuit Ataqtigiit, Siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Justus Hansen, Demokraatit
Inatsisartunut ilaasortaq Stine Egede, Inuit Ataqtigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Nikkulaat Jeremiassen, Siumut, Ataatsimiititaliami sinniisoq

1. Siunnersuut pillugu

Minnerpaamik tusarniaanernut malittarisassanik tamat pissarsisinnaanerannik
qularnaarinikkut tusarniaanerni tamanut ammanerulernissamik qularnaareqqullugit
Naalakkersuisut siunnersuutikkut pisussaaffilerneqarput.

Ammasuunikkut paasiuminartuunikkullu innuttaasunik akuutitsineq pitsaanagerusumik
tunngavissinneqassasoq siunnersuuteqartup siunnersuumminut tunngavilersuutimini
tikkuarpaa.

2. Naalakkersuisut akissuteqaataat

Aalajangiiffigisassatut siunnersuummi najoqqutassiat taaneqartut ("Inatsisitigut
najoqqutassanik, Kunngip peqqussutaanik, nassuiaatinik il.il. Namminersorlutik Oqartussani

avataanullu tusarniaanermi najoqqutassat”) namminerisami allaffissornikkut najoqqutassiaasut ilitsersuutitut atugassiat Naalakkersuisut akissuteqaamminni paasissutissiissutigaat.

Najoqqutassiat taakku saniatigut ilitsersuutininik il.il. nammineq atugassianik allanik ataasiakkaanik aamma peqarpoq Naalakkersuisut tamanik tusarniaanernik piareersaateqartarnerannut sunniuteqarsinnaasunik, tassani aamma “inatsisilerinikkut najoqqutassat”.

Tamanik tusarniaanerit malittarisassat ilitsersuutillu taakku malillugit nalinginnaasumik ingerlanneqartartut Naalakkersuisut isumaqarput.

Kiisalu immikkut ittumik inatsisiliaq tusarniaanermut aalajangersakkanik imaqarsinnaavoq.

Naalakkersuisut “Inatsisitigut najoqqutassanik, Kunngip peqqussutaanik, nassuiaatinik il.il. Namminersorlutik Oqartussani avataanullu tusarniaanermi najoqqutassat” kiisalu “inatsisilerinikkut najoqqutassat” (Lovtekniske retningslinjer”) Naalakkersuisut nittartagaannut ikkuniarpaat.

Naalakkersuisut tamatumunnga innersuussillutik aalajangiiffigisassatut siunnersuutip akuersissutigineqarnissaanik inassuteqarput.

3. Sumut atatillugu tusarniaasoqartarpa

Naalakkersuisunit tusarniaassutigineqartartut tassaakkajunnerupput inatsisissatut siunnersuutininut missingiutit – taamaattorli taakkuinnaajuaannaratik. Tamatumani pineqarput Inatsisartut inatsisissaattut missingiutit, Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaannut missingiutit kiisalu danskit inatsisaannut kunngip peqqussuteqarneratigut Kalaallit Nunaannut atuutilersikkumaneqartunut, imaluunniit atuutilersinneqarnerminni Kalaallit Nunaannut atuutilersussanut missingiutit.

Nunat tamat akornanni isumaqatigiissutit Kalaallit Nunaata ilannguffigiumasai taakkununnga ilanngunneqassapput.

Aammattaarli nassuiaatit, periusissiat iliuusissanullu pilersaarutit assingusullu ilaanni tusarniaassutigineqartarput.

Naalakkersuisut Suleriaasiat pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat¹ aalajangersakkamik imaqarpoq (§ 9, imm. 1), taanna malillugu Inatsisartut inatsisissaattut

¹ Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 18 af 9. november 2017-imeersoq

nalunaarutissaannullu siunnersuutitut missingiutit kiisalu aalajangiiffigisassanut allanut isummernissamut tunngavissiat naleqquttumik annertussusilerlugit tusarniaassutigalugit Namminersorlutik Oqartussat naalackersuisoqarfiinut allanut saqqummiunneqartassapput. Aammattaaq missingiut oqartussanut kattuffinnullu siunnersuummut soqutiginnissinnaasunut imaluunniit missingiutip naammassisarnerani pingaarutilimmik ilisimasaqartutut isumaqarfigineqartunut oqaaseqarfigisassatut nassiunneqassaaq.

Kiisalu immikkut ittumik inatsit tusarniaasoqarnissaanik piunasaqaammik imaqaarsinnaavoq. Naalackersuisut akissuteqaamminni paasisutissiissutigat tamanna aamma ilaatigut aatsitassanut inatsimmut, aalisarnermut inatsimmut, unammilleqatigiinnermut inatsimmut, avatangiisit illersorneqarnissaannut inatsimmut, akileraartarnermut inatsimmut, suliniutit angisuut pillugit inatsimmut kiisalu pilersaarusionerq aamma nunaminertat atorineqartarnerat pillugit inatsimmut atuuppoq.

4. Tusarniaanernik siunertaq

Naalackersuisut “Inatsisitigut najoqqutassanik, Kunngip peqqussutaanik, nassuiaatinik il.il. Namminersorlutik Oqartussani avataanullu tusarniaanermi najoqqutassiaanni” allassimavoq tusarniaanerit makkuninnga periarfissiisut:

- Oqartussat, sulisoqarfiit, kattuffiit il.il suliassaqarfimminni ilisimasallit misilittagallillu peqataatinnissaat,
- Soqutigisaqartut inatsisissanik siumut ilisimasaqarnissaat piginneqataanissaallu, aamma
- Innuttaasut oqallisilernissaat aammalu pisortat namminersortullu suliniutinik nutaanik naliliinerannik tamanik takunnissinnaanissaat

Taamaalillutik tusarniaanerit oqartussaaqataanermi pingaartitanik qulakkeerinissamik, ingerlatsinermilu ammasuunissamik, pitsaassutsimik qulakkeerinissamik peqataatitsinissamillu isumannaarisuupput.

5. Tusarniaanermut piffissaliussat

Tusarniaanermut piffissaliussat sivilissusissaattut Inatsisartunit naatsorsuutigisaq Inatsisinut Ataatsimiititaliamit UPA2000-imi oqaatigineqartumik ukiuni arlaqalersuni aallaaveqarsimavoq, taanna malillugu inatsisissatut siunnersuutit, siunnersuutip qanoq ittuunera apeqqutaatillugu minnerpaamik sapaatip akunnerinik sisamanik piffissaqartitsilluni tusarniaassutigineqassapput.

Inatsisissatut siunnersuutitut missingiutip annertussusia pisariussusialu apeqqutaatillugit aallaavik taanna sanioqqunneqarsinnaavoq. Inatsisissatut missingiut annertunngitsoq

pisariunngitsorlu pissutsit apeqqutaatillugit sapaatip akunnerinit sisamanit sivikinnerusumik piffissaqartitsilluni tusarniaassutigineqarnissaa akuersaarnartinneqarsinnaavoq. Akerlianilli inatsisissatut missingiut annertuppat pisariullunilu sapaatip akunneri sisamat sivikippallaarsinnaapput. Aamma taamaappoq piffissaq tusarniaaffiusoq tamakkiisumik ilaannakuusumilluunniit sulinngiffeqarnerup nalaani pippat.

Naalackersuisut “Inatsisitigut najoqqutassanik, Kunngip peqqussutaanik, nassuiaatinik il.il. Namminersorlutik Oqartussani avataanullu tusarniaanermi najoqqutassiaanni” piumasagaataavoq inatsisissatut siunnersuummik tusarniaassutiginninnermut kommunit ilanngunneqassappata, tamanna naaportorlugu tusarniaanissamut sapaatip akunnerinik tallimanik piffissaliisoqassasoq, siunnersuutinulli kommunit ilanngunnagit tusarniaassutigineqartussanut tunngatillugu sapaatip akunnerinik sisamanik piffissaliisoqassalluni.

Tusarniaassutiginninnissamut piffissaliussa q pisuni immikkut pisariussusilinni sanioqqunneqarsinnaavoq, aallaavittulli nammineq pisuussutigisamik piffissakilliornerut tunngatinnagu.

Piffissaq tusarniaaffiusoq sulinngiffeqarneq nalliuttullu ilanngullugit ingerlanneqarsinnaavoq².

6. Tusarniaanermut nittartakkakut ingerlaqqiffissiaq

2007-imi upernaakkut ataatsimiinnermi Naalackersuisut tusarniaanernut nittartakkakut ingerlaqqiffissiamik, nalunaarutit kiisalu Inatsisissatut peqqussutissatullu siunnersuutit pillugit tusarniaanernut atortunik innuttaasut aallerfigisinnaasaannik pilersitsiniarlutik suliaqaqqullugit Inatsisartunit pisussaaffilerneqarput³.

Tamatuma kingorna nittartakkakut tusarniaanernut ingerlaqqiffissiaq pilersinneqarpoq, taannalu – inatsisilianik tusarniaassutiginninernuinnaanngitsoq aammattaarlu periusissiat iliuusissatullu pilersaarutit pillugit tusarniaanernut maannamut sulituuppoq.

Aalajangiiffigisassatut siunnersuut *tamakkiisumik* atortuulersinneqarsimanngilaq, tassami tusarniaanermut akissutit tiguneqarsimasut ikkunneqartarneri qaqutigunnaq pisarsimammat.

² Naalackersuisut siusinnerusukkut tusarniaanerit minnerpaamik sapaatip akunnerinik tallimanik sivisussuseqarnissaat, taakkulu juuli ilanngunnagu ingerlanneqartarnissaat pillugu KANUKOKA-mut maanna atorunnaartinneqarsimasumut isumaqatigiissuteqarnikuusimapput. Tamanna 2010-mi isumaqatigiissutigineqarpoq ukiullu arlaqanngitsut matuma siorna Naalackersuisunit atorunnaarsinneqarluni.

³ UPA 2007/56

Inatsisissatut siunnersuutitut missingiutitut tunngatillugu tamatuma ajoqutaanera killeqarpoq, tassami inaarutaasumik inatsisissatut siunnersuummut nassuiaatini tusarniaanermut akissutit tiguneqarsimasut imarisaat nassuiaatigineqartarmata.

Kalaallit Nunaata nunani tamalaani isumaqatigiissutitut ilanngutsinneqarnissaa, danskillu inatsisaannik Kunngip peqqussuteqarneratigut Kalaallit Nunaannut atortuulersitsinissaq il.il. pillugit Naalakkersuisunit aalajangiiffigisassatut siunnersuutit pillugit tusarniaassutitut akissutit Naalakkersuisut ukiuni kingulliunerusuni aamma nassuiaatigisarsimavaat.

Nalunaarutinulli tunngatillugu allaavoq. Nalunaarutit malittarisassaapput Naalakkersuisunit saqqummiunneqartartut, nassuiaatitaligaanngitsullu. Taamaammat nalunaarutitut missingiutit pillugit tusarniaanermut akissutit tusarniaasarnernut nittartakkamut ikkunneqarsimanngippata, taamaallaat suliamik paasitinneqarnissamik qinnuteqarnikkut tusarniaanermut akissutit pillugit innuttaasut (tusagassiorfiillu) paasitinneqarsinnaapput.

Inatsisinulli Ataatsimiititaliap maluginiarpaa Naalakkersuisut “Inatsisitigut najoqqutassanik, Kunngip peqqussutaanik, nassuiaatinik il.il. Namminersorlutik Oqartussani avataanullu tusarniaanermi najoqqutassiakkut” kingullikkut maannalu atuuttuklut (2018-imi aggustimeersuklut) tusarniaassummut akissutit tiguneqarsimasut sapinngisamik piaarnerpaamik kingusinnerpaamillu tusarniaanerup naanerata kingorna ullormi suliffiusumi siullermi tusarniaanernut nittartakkamut ikkunneqartussaanerannik piumasagaammik aalajangersagaqarsimasut.

Taamaattorli piumasagaatip taassuma tamatiguunngilluinnartoq malinneqartarsimanera ataatsimiititaliap paasisariaqarsimavaa.

Taamaalillutik Naalakkersuisut tamanik tusarniaassutit suliaqarnerminni ammanerusumik suleriuseqarnissamik qulakkeerinissaminnut matumuuna periarfissaqarput.

7. Siumoortumik akunnermi tusarniaassutiginninneq

Naalakkersuisut “Inatsisitigut najoqqutassanik, Kunngip peqqussutaanik, nassuiaatinik il.il. Namminersorlutik Oqartussani avataanullu tusarniaanermi najoqqutassiakkut” kingullikkut maannalu atuuttuklut (2018-imi aggustimeersuklut) nutaatut Inatsisartut inatsisissaattut nalunaarutissatullu siunnersuutit tamanut tusarniaassutigineqarnissaat sioqqullugu Naalakkersuisoqarfinnut attuumassuteqartunut tusarniaassutigineqaaqqaartarnissaannut siunnersuuteqarsimapput.

Inatsisissatut nalunaarutissatullu siunnersuutit tamanut tusarniaassutigineqannginnerminni pitsaassusiisa qulakkeerneqartarnissaat tamatuminnga siunertaasutut oqaatigineqarpoq.

Najoqqutassiani erseqqissaatigineqarpoq akunnermi tusarniaassutiginninnerit aallaavittut allagaatinik takunnissinnaatitaanermut aalajangersakkanut ilaatinneqanngitsut⁴, taamatullu suliassaqarfinnut allanut ministeeriaqarfiit tusarniarneqarsimaneri inatsisissatulluunniit siunnersuummut oqaaseqaateqarsimaneri inatsisissatut siunnersuummut nassuiaatini allaaserineqartussaannnginneri aamma Danmarkimi periuuserineqartoq paasissutissiissutigineqarluni.

Inatsisinut Ataatsimiititaliap tamanna pillugu oqaatigissavaa Naalakkersuisoqarfinit il.il. akunnermi tusarniaassutinut akissutit manna tikillugu tusarniaanermut akissutit allat assigalugit Inatsisartut inatsisissatut siunnersuutit pillugit isumaliutiginninnerannut tapiliutaammata pingaarutillit.

Suleriaatsimik allanngineq nassuiaatigineqartoq Pisortat ingerlatsinerat pillugu paasitinneqarsinnaatitaanermut Inatsimmi aalajangersakkanut naapertuuttoq Inatsisinut Ataatsimiititaliamit akuerineqarpoq.

Naalakkersuisut tusarniaanermut akissutit Naalakkersuisoqarfinit tiguneqarsimasut pillugit inatsimmut nassuiaatini nassuiaatiginnitarniangikkunik, tamanna Inatsisartut aalajangiinissaminnut tunngavissaannik ajornerulersitsissaaq, taamatullu tusarniaanernik ammasuutitsisarnermik maannamut atorneqarsimasumik killilersuinerussalluni.

Ataatsimiititaliattaq maluginiarpaa najoqqutassiani nutaani akunnermi tusarniaanernut atatillugu aallaavittut kingusinnerpaamik akissuteqarnissamut ullut 14-it, minnerpaamillu ullut suliffiusut ilivitsut tallimat ataannagit killiliunneqarsimasut.

Tamanna siusinnerusumut saniliullugu assut malunnaatilimmik sivikillisitsineruvoq, Inatsisartullu tusarniaanernut piffissaliussat pillugit naatsorsuutigisaannut naapertuunnani.

Naalakkersuisut suleriaatsimik allanngineq nassuiaatigineqartoq pillugu Inatsisinut Ataatsimiititaliamut (Inatsisartullu sinnerinut) ilisimatitsinissaminnut tunngavissaqarsorisimangillat. Tamanna tusarniaanermut akissutit inatsisissatut siunnersuummut nassuiaatini nassuiaatigineqartarnerisa Inatsisartunit pingaartinneqarnera (Naalakkersuisut “inatsisilerinermi najoqqutassiaanni” (“Lovtekniske Retningslinjer”) immikkoortoq 3.5.2.8. malillugu Naalakkersuisunit ilisimaneqarluinnartoq) eqqarsaatigalugu Inatsisinut ataatsimiititaliamit ajuusaarnartinneqartariaqarpoq.

8. Inatsisinut Ataatsimiititaliap inassuteqaataa

⁴ Pisortat ingerlatsinerat pillugu paasitinneqarsinnaatitaaneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 9, 13. juni 1994-imeersoq, § 10, nr. 2, malillugu.

Siunnersuut akuerineqassasoq ataatsimiititaliap isumaqatigiittup inassutigaa.

Inatsisinut Ataatsimiititaliap taama oqaaseqaateqarluni siunnersuut aappassaaniigassannngortippaa.

Anders Olsen
Siulittaasoq
Siumut

Sofia Geisler
Inuit Ataqatigiit

Justus Hansen
Demokraatit

Stine Egede
Inuit Ataqatigiit

Nikkulaat Jeremiassen
Siumut